

Source 1 (Wiki) – part 1

Koncept pedagogiky Marie Montessori je zcela odlišný od tradičního pojetí vzdělávání. Pedagogická zařízení Montessori jsou chápána jako školy zkušeností pro život a nejsou založena na memorování žáků. Děti v Montessori školách se učí zcela jiným způsobem, a přesto jsou jejich znalosti na všech úrovních srovnatelné s žáky běžných škol. Mezi žáky se nedělají rozdíly, školy jsou určeny pro všechny bez ohledu na zdravotní, inteligenční nebo sociální stav dítěte.

Montessori svou výuku založila na tvrzení, že „*Lidská osobnost, ne výchovná metoda musí být brána v úvahu*“.^[5] Dítě by mělo být respektováno a považováno za samostatně vyvíjející se bytost.

2 (thesis, 2017) – part 1

Učení je jedním ze základních procesů, které člověka provázejí celý život. V literatuře lze nalézt nespočet definic. Za všechny bych uvedla tu, kterou ve své knize Psychologie pro učitele uvádějí Čáp a Mareš (2001, s. 80): „Učení znamená získávání zkušeností, utváření a pozměňování jedince v průběhu života“. Podle Hermanna (1969) je možné rozlišovat dva základní typy učení – prvním způsobem je učení objevováním (discovery learning), které je prakticky jediným způsobem učení v prvních letech života člověka. Člověk se učí tím, že objevuje svět kolem sebe, a tak získává znalosti. Později přichází pojmové učení (reception learning), kdy kladením otázek získává dítě (potažmo člověk) odpovědi, osvojuje si pojmy a propozice. Oba tyto způsoby učení jsou potřebné a nezbytné.

3 (blog article) – part 1

Přelom ledna a února je ve škole ve znamení pololetního vysvědčení. V Německu je školní rok až do července, takže i pololetí tu mají trochu později. Je to sice den slavnostní, vyučování končí dříve, ale papír se známkami si ze školy odnášejí až třetíáci a starší. Prvníáci a druháci nedostávají nejen vysvědčení, ale ani žádné známky v průběhu. Jak to tedy v německém vzdělávacím systému funguje?

Předně je potřeba říct, že nic jako německý vzdělávací systém neexistuje. Školství si řídí každá spolková země sama, takže to, co platí v Severním Porýní - Westfálsku, může být v Bavorsku úplně jinak.

4 (open access paper) – part 1

Stat' si ponechává teoretický charakter a nepředkládá výsledky vlastního empirického výzkumu. V budoucnu by však mohla sloužit jako vhodný výchozí bod ke kvalitativnímu zkoumání duchovní dimenze waldorfské pedagogiky. Poznatky o motivech, metodách a cílech, z nichž waldorfská pedagogika vychází a jež používá, jsou nezbytným předpokladem uchopení jejího vztahu k dominantní kultuře české společnosti a potenciálu k jejímu ovlivňování, vezmeme-li v úvahu, že waldorfské školy jsou součástí českého státního vzdělávacího systému.¹

Jádrem sporu ohledně náboženskosti waldorfské pedagogiky je její anthroposofické pozadí. Anthroposofické hnutí bývá řazeno k novým náboženským směrům, konkrétně k západní esoterické větvi (Vojtíšek 2007).

5 (blog article) – part 1

Jako nejjednodušší varianta se může zdát v danou chvíli nedělat nic a jít na zkoušku jen tak. Můžete doufat, že vám štěstí přinese talisman, že náhodou

zakroužkujete správné odpovědi, že využijete svůj šarm při ústní zkoušce, nebo že zasáhne vyšší moc.

Je to možná sice zvláštní, když to napíšu já ([vysokoškolský učitel](#)), ale na některé zkoušky se člověk vážně nemusí tak intenzivně připravovat. Stačí jen, když dokáže znalosti přetavit v praktické využití. Samozřejmě to nejde použít u všech předmětů. Např. matematika je založena na teoretických pravidlech, která musíte znát, ale i tam je důležitá aplikace. **Zkušeného profesora nepřekvapíte svými vědomostmi, ale myšlením (úvahou, využitím nebo zápallem).**

1 (Wiki) – part 2

Na učitele nenahlíží jako na autoritu, ale jako na rovnocenného partnera, jehož hlavním úkolem je usilovat o vytvoření vhodného prostředí pro učení žáka.^[1] Výuka v Montessori škole se řídí několika principy, mezi něž patří:

V Montessori [třídě](#) je uplatňován princip připraveného prostředí. Prostor bývá uspořádán do koutků. Užívaný nábytek je velikostně uzpůsoben potřebám dítěte, přičemž je kladen důraz na snadnou manipulaci s ním. Nenachází se zde ale žádné lavice a katedra pro učitele. Dítě nemá za úkol nehnutě sedět v lavici a pasivně naslouchat výkladu učitele. Prostor třídy by mělo být vytvořené tak, aby odpovídalo potřebám dítěte a jeho aktivitám.

2 (thesis, 2017) – part 2

Mareš (Čáp, Mareš, 2001) zmiňuje rozlišení učení na smysluplné (meaningful learning) a mechanické (rote learning), kterým se v šedesátých letech věnoval americký psycholog Ausubel, ale v podstatě o něm mluvil již Komenský. Očividně, mechanické memorování je nesprávným způsobem učení, které nepřináší žádané výsledky. Aby mohlo být učení označeno za smysluplné, musí být látka pro studenta dostatečně jasná a předávaná takovým způsobem, aby ji pochopil. K tomu také potřebuje dostatečné předcházející znalosti, do nichž pak nové poznatky začleňuje. Přes nepopiratelný význam vhodné podpory ze strany učitele, záleží především na vůli samotného studenta – on sám si musí vybrat, že se chce učit smysluplně a ne mechanicky (Čáp, Mareš, 2001).

3 (blog article) – part 2

Nejsme sice moc experti na pedagogiku prvního stupně ZŠ, ale vše co můžeme laicky posoudit nám z hlediska výuky připadá, že má fakt hlavu a patu. Metodicky nám to přijde velmi dobré, podobné knížky a pracovní sešity bychom taky bývali chtěli v první třídě dostat. Ve třídě to mají krásné, v přední části lavice a prostor na "hraní", ve třídě jinak sedí u stolů po čtyřech dětech. Ze začátku se učili u písmen odezírat ze rtů a ukazovat je prstama. Teď už umí skoro celou abecedu a počítají do dvaceti. A hlavně se nám líbí spousta mnemotechnických pomůcek a obrázků, podle kterých se orientují. To už jsme ale docela odbočili, pojďme se tedy vrátit k hodnocení.

4 (open access paper) – part 2

Je inspirováno theosofií, reaguje na tradiční křesťanské prostředí, přítomnost orientálních náboženských směrů v současné spiritualitě či na hnutí New Age² (Štampach 2000). Celé rozsáhlé a tematicky vysoce diferencované dílo Rudolfa Steinera, zakladatele anthroposofie, vychází z myšlenky, že: „Věci vnějšího světa jsou projevy, manifestace duchovna“ (Steiner

2004: 38). Samotná waldorfská pedagogika je asi nejznámější aplikací Steinerova učení. Pracuje s následujícím obrazem člověka: „ (...) člověk jako takový se člení na tělo, duši a ducha. Životní pojetí, které pramení z výchovného principu waldorfské školy (...), je zcela vybudováno na rovnoměrném poznání lidského těla, duše a ducha a chce zabránit jakékoliv jednostrannosti rovnoměrným poznáváním tří článků lidské přirozenosti“ (Steiner 1993: 47).

5 (blog article) – part 2

Udělat něco!

Pokud se přece jen chcete pokusit o téměř malý zázrak, abyste si pak mohli říct, že jste se alespoň učili, pojďme na to! Musím vás však upozornit, že pokud vám fakt zbývá jen pár hodin, zní slovo „naučit“ až příliš ambiciózně. Bude lepší pojmenovat naši činnost tak, že se snažíme „**zvýšit šance**“ **na udělání zkoušky**. K tomuto cíli, můžeme dojít různými způsoby, já ale doporučuji kombinaci přinejmenším těchto kroků:

- zjistit, jak probíhá zkouška,
- shromáždit dostupné podklady,
- zredukovat obsah podkladů na to nejnutnější,
- naplánovat přípravu,
- studovat.

Zjistit, jak probíhá zkouška.

Source 1 (Wiki) – part 3

Při výuce je užíván specifický metodický materiál či Montessori pomůcky. Učivo je pro snadnější pochopení řazeno od jednoduchého ke složitějšímu. Klade se především důraz na svobodný rozvoj, samostatnost a tvůrčí práci dítěte. Klasické vyučovací hodiny v Montessori škole neexistují, jsou nahrazeny činností dítěte. Na něm závisí, jak dlouho u dané činnosti setrvá. Montessoriovská výuka je založena i na tzv. skutečných aktivitách, kdy dítě např. pere prádlo, stará se o rostliny a zvířata. V Montessori třídě se rovněž dítě může volně pohybovat a věnovat se své činnosti tam, kde je mu to příjemné. Pověštinou děti bývají ve smíšených věkových skupinách. Hodnocení prací a známkování probíhá slovně.^{[7][8]}

2 (thesis, 2017) – part 3

Hodnocení plní ve vyučování několik funkcí. Dvořáková (ve Vališová, Kasíková, 2007) rozděluje tyto funkce na informativní a formativní, do informativní zahrnuje funkci kontrolní a diagnostickou, funkci formativní vidí jako důležitou pro další vývoj žáka a považuje ji v současném (českém) školství za nedoceněnou. Slavík (1999) uvádí funkce následující: orientační (z pohledu učitele a jeho přehledu o žácích), didaktická (z pohledu výběru učiva), oficiální (slouží pro předávání informací nadřazeným pracovníkům a úředníkům), motivační (pro studenta), poznávací a konativní (tedy podněcující snahu zkoušeného). Kolář a Šikulová (2009) uvádějí následující funkce hodnocení: motivační, informativní, regulativní (učitel reguluje činnost, směr i tempo výuky),

3 (blog article) – part 3

Děti nedostávají žádné známky. Mají v sešitech samozřejmě občas nějaké razítka se smajlíčkama, nebo nálepkou. Ale známky jako takové se neřeší. Místo toho jsme ale dostali na třídní schůzce asi 3 listy slovního hodnocení. Opravdu vyčerpávající popis toho, co Vendulce jde a co ne. A hodnocení se týkalo nejen znalostí; paní učitelka ocenila třeba i to, že Venda po tělocviku sama pomáhá uklízet nářadí, pomáhá ostatním dětem, zapojuje se do všech aktivit atd.

A kromě toho dostává v každém předmětu jednou za čas i grafické znázornění toho, jak daleko je na cestě ke splnění konkrétních výukových cílů. Takže třeba tady je Vendina matematika z prosince:

4 (open access paper) – part 3

Vývojová a pedagogická psychologie waldorfských škol jsou založeny na anthroposofii, nemají být ovšem prostředkem jejího šíření (Pavoničová 2008). Náboženství zde není předmětem a je vyučováno, pokud vůbec, podle vyznání jednotlivých žáků (Štampach 2000). Primárním cílem výchovy je rozvoj svobodné uvědomělé bytosti, která si nachází své adekvátní místo ve světě a přispívá k jeho zlepšení. K tomu se používá metod spirituálně-vědec-kých.³ K dalším pedagogickým cílům patří výcvik intelektuálních a manipulativních dovedností, probuzení sociálního vědomí a kultivace sebevyjádření včetně spirituálního rozvoje, přičemž všechny jsou vnímány jako stejně podstatné (Pol 1996). Z toho plyne i důraz kladený na holistickou podobu učebního plánu, v němž jednotlivé předměty musí vytvářet koherentní celek.

5 (blog article) – part 3

Každý učitel je jiný, každá zkouška je jiná, ale pro efektivní přípravu je vážně potřeba vědět i něco víc, než jen kde a kdy se koná zkouška. Přinejmenším je rozdíl, je-li zkouška ústní, písemná nebo jejich kombinací (např. po úspěšné písemné části pokračuje ještě ústním zkoušením). Nebojte se zeptat vašich spolužáků, nebo studentů vyšších ročníků na to, jak probíhá zkouška z tohoto předmětu. Dozvíte se možná více, než čekáte.

Shromáždit dostupné podklady

Už je jedno, [jestli jste na přednášky chodili](#), nebo ne. Teď to nezměníme! Protože se z něčeho přece jen potřebujete učit, udělejte si pořádek v materiálech (vlastních × cizích), které máte k předmětu.

Source 1 (Wiki) – part 4

Škola by měla podporovat tvořivého ducha dítěte tím, že dítě si samo zvolí předměty, s kterými chce manipulovat a používá je svým vlastním tvořivým způsobem. Není potřeba, aby učitel do této činnosti jakkoliv zasahoval, má pouze za úkol vést dítě k takovým věcem, které odpovídají vnitřním potřebám a věku dítěte. Přestože důraz na svobodný rozvoj je zřejmý, neznamená to úplnou volnost všem aktivitám dítěte. Je třeba umět rozlišit takové jednání, které je třeba podporovat od takového, kterému by se mělo zabránit. „Výchovný systém Marie Montessoriové je založen na novém pohledu na dítě, které chápe jako aktivní bytost schopnou koncentrace, která umí samostatně budovat svoji individuální osobnost, jestliže má k dispozici pedagogicky připravené prostředí.“^[9]

2 (thesis, 2017) – part 4

výchovná, prognostická (při dlouhodobějším sledování výsledků studenta, lze odhadnout jeho vzdělávací perspektivu) a diferenciací. Podlahová a kol. (2012) spatřují hlavní smysl hodnocení v tom, že přináší zpětnou vazbu k dosaženým výsledkům. Dvořáková (ve Vališová, Kasíková, 2007) popisuje hodnocení jako reprezentaci výsledků výuky a aktivity vyučovaného, a to v souvislosti s plánovaným cílem. Prokeš (2014, s. 81) uvádí, že „správně prováděné hodnocení inspiruje, motivuje a dodává zpětnou vazbu, která je podstatná pro zajištění pomoci“. Slavík (Slavík a kol., 2012) upozorňuje na to, že posuzování výsledků vzdělávání je pro studenta velmi podstatné a může mít zásadní vliv na jeho budoucnost.

3 (blog article) – part 4

Že by to byla jednička, je asi jasné. Ale přitom úplně irelevantní. Daleko důležitější je vědět, co všechno už Venda umí a co je potřeba víc procvičovat. Takže informační hodnota pro rodiče je daleko větší. Když o tom tak přemýšlíme, tak rozdíl mezi tímto typem hodnocení a číselnou známkou je stejný, jako kdyby děti na vysvědčení místo známek z jednotlivých předmětů našli jen průměr. Například číslo 1,3 by dalo rodičům informaci, že dítě se učí docela dobře, ale každý je asi zvědavý na známky z jednotlivých předmětů. Tady jsme ještě o jeden level dál. Místo jednoho čísla, které průměruje míru dosažení jednotlivých učebních cílů, dostáváme informaci o každém učebním cíli zvlášť.

4 (open access paper) – part 4

Výchova je zde pojata jako umění rozvíjející vlohy svých svěřenců a směřující ke svobodě, protože jen svobodní lidé mohou mít v její perspektivě pozitivní vliv na společnost. Kritické argumentují, že anthroposofie je sektářská či náboženská ideologie, která je ve školách reprodukována,⁴ což má dokládat už jen fakt, že učitelé se podrobují anthroposofickému školení. Další argumentační linií je pranýřování nevědeckosti některých výukových metod a praktické neužitečnosti některých předávaných obsahů. Diskuze se také velmi často dotýkají statutu škol, které nejsou v některých zemích (včetně České republiky) soukromé a jsou financovány státem.

5 (blog article) – part 4

Osobně doporučuji, abyste si postahovali prezentace od vyučujícího, popř. pořídili jím napsaná skripta. Proč? Inu proto, že ve většině skript jsou uvedeny opakovací otázky ke kapitolám. Můžete si tak udělat představu o tom, co je a co není důležité (stěžejní). Trochu mě mrzí, že v těch skriptech přelétnete fakt zajímavé pasáže, které tam se zálibou napsal váš učitel :(, ale slibte mi, že si to po zkouškovém opravdu pročtete.

Takže už víte, co se máte učit a máte i z čeho. Kolik toho je? Hodně?! No, paráda. Ale buďme trochu realisté. Pokud vám na přípravu na zkoušku zbývá jen několik hodin, protože se učíte noc před zkouškou, tak to všechno ani neprojdete.